

roštnina plačaua v gotovini.

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE

V
LJUBLJANI
R. Z. Z. O. Z.

Celoletna naročnina znaša **Din 25**— (za inozemstvo Din 35—).
List izhaja v zimskem času dvakrat, čez poletje enkrat mesečno.
Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Cene oglasom za enkratno objavo:

$\frac{1}{2}$ strani Din 800— in Din 40— oglasne takse $\frac{1}{8}$ strani Din 200— in Din 5— oglasne takse
 $\frac{1}{4}$ strani Din 400— in Din 20— oglasne takse $\frac{1}{16}$ strani Din 100— in Din 2— oglasne takse

Mail og asi beseda po 50 par in Din 2— oglasne takse

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 prilog po 100 Din.

Vsebina: Kongres agronomov. — Pospeševanje kmetijske produkcije. — Davčna moč našega kmetijstva. — Koruzna vršča (*Pyrausta nubilalis*). — Ali moremo shajati samo z domačim gnojem? — Več soje! — Sadje za izvoz. — Oprostitev neposrednega davka za parcele, nanovo zasajene s sadnimi drevmi. — Razno. — Pisec (*Adoxus vitis*). — Razno. — Krmljenje s plesnivim repnikom. — Zrak in sonce v naše domove! — Zakon o zatiranju spolnih bolezni. — Vprašanja in odgovori. — Družbene zadeve. — Razno. — Priloga: Vnovčevalec.

Zasluzek!

Krajevne zastopnike išče zavarovalnica proti proviziji in mesečni plači. Ponudbe na upravo „Kmetovalca“ pod: „Zasluzek-106“.

Išče se hlavec,

vajen vseh kmetijskih del in vožnje, pošten, trezen in zanesljiv, v starosti nad 25 let. Ponudbe na: Franc Schwegel, Bled II.

Služkinja

začetnica, okoli 20 let stara, poštena in zdrava (prednost ima sirota brez domotožja), se sprejme v dobro stalno zasebno službo v Ljubljani. Pismo je poslati takoj na: Uprava „Kmetovalca“ v Ljubljani, Novi trg 3, in priložiti sliko in priporočilo gospoda župnika o poštenosti.

Dva bika

montafonske pasme, čistokrvna, po 15 mesecev stara, proda po ugodni ceni „Ekonomija“ Turjak, pošta Turjak — Dolenjsko.

V najem dam posestvo,

14 oralov, kavcile zmožnemu, Mara Zdovc, Slov. Konjice št. 4.

Novo črno brinje

oddala po ugodni ceni Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2.

Stare železne peči

ena večja in ena manjša, ima na prodaj Kmetijska družba v Ljubljani — na ogled — Novi trg 3.

Varčna gospodinja

pere vedno le z Zlatorog-ovim milom,

ker si vsled njegove izdatnosti prihrani denar in ker je radi njegove velike čistilne moči kljub manjšim stroškom njeno perilo vedno lepo in čisto. Gospodinja, ki zna obračati denar, trdi: „Le Zlatorog milo da belo perilo!“ In to je tudi res. Samo enkrat preizkusite Zlatorog-ovo milo in nikdar več ne bote prali drugače kakor le z Zlatorogom. Zahtevajte pri svojem trgovcu vedno izrecno le Zlatorog-ovo milo!

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 × 50 cm s primernim obešalom in okvirjem.

Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborno učilo za spoznavanje naših glavnih krmških rastlin. K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline.

Vseh šest slik s knjižico in poštnino vred stane Din 100—. Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

Člani!

Kupujte vse svoje potrebščine pri Kmetijski družbi!

Najugodnejše se Vam nudijo koruza, otrobi, umetna gnojila, kmetijski stroji, semena in druge kmet. potrebščine. Kupuje krompir, seno, slamo, zdravilna zelišča, sadje in druge kmet. pridelke.

Predno kaj kupite, vprašajte pri Kmetijski družbi za ceno.

KMETOVALEC

št. 17.—18.

V Ljubljani, 15. septembra 1934.

Leto 51.

Kongres agronomov.

Ing. Z.

3. in 4. septembra t. l. so zborovali v Ljubljani jugoslovanski agronomi. Prvi dan je bil posvečen predvsem organizaciji in stanovskim zadevam, drugi dan pa strokovnim vprašanjem.

Občnega zbora in kongresa se je udeležilo nekaj nad 100 članov. Občni zbor je vodil predsednik ing. Voja Gjorgjevič iz Beograda. Uvodoma je pozdravil goste: g. bana dr. Marušiča, zastopnika kmet. ministra ing. Zidanška, zastopnika knezoškofa kanonika Stroja, zastopnika divizionarja majorja Janca, zastopnika ljubljanskega župana g. dr. Lukana, zastopnika Kmetijske družbe podpredsednika Sancina, zastopnika Zveze slov. zadrug ravnatelja Trčka, zastopnika jugosl. nac. stranke g. poslanca Mravljeta in Pustoslemška, nadalje zastopnike inženjerskega, veterinarskega in šumarskega združenja ter zastopnike tiska.

V svojem pozdravnem govoru se je dotaknil vseh problemov, ki zanimajo agronome bodisi s stanovskega, bodisi s strokovnega stališča. Posebno je poudarjal važnost agronomskega stanu, ki naj bo vodilno izobraženstvo predvsem kmečkega ljudstva.

Nato so sledili pozdravi zastopnikov oblastev in organizacij. Pozdravili so občni zbor in kongres ter želeli obilo uspeha: ban dr. Marušič, ing. Zidanšek, g. Sancin, nar. poslanec Pustoslemšek, ing. Pehani, dr. Stegu, akademik Prezelj, končno pa je pozdravil iz vseh jugoslovanskih pokrajin došle kolege predsednik ljubljanske sekcije ing. Ferlinc.

Izčrpno tajniško poročilo je podal glavni tajnik ing. Nikolić. V poročilu je obširno opisal stanje združenja, poslovanje in uspehe glavne uprave. Posebej je omeniti dva strokovna tečaja, ki sta se vršila v Beogradu in Zagrebu, ter strokovni ekskurziji v Italijo in na Madjarsko. Končno je bil predložen tudi prora-

čun in delovni načrt za prihodnje poslovno leto. O poročilih in delovnem načrtu se je razvila živa debata, v katero so posegli tovariši iz raznih delov države.

Drugi dan zborovanja je bil posvečen raznim strokovnim zadevam. Celodnevne razprave, v katerih so zlasti sodelovali tovariši dr. Turina iz Zagreba, ing. Arsenijevič iz Prijepolja, dr. Horvat iz Križevcev, ing. Obradović iz Sarajeva, doktor Poštić iz Zagreba, ing. Popović iz Sarajeva, ing. Zidanšek iz Ljubljane, ing. Morović iz Splita in ing. Simić iz Smed. Palanke, so v naslednji resoluciji:

1. Kongres U. J. A. ugotavlja, da je z ozirom na težko stanje kmetijstva in ekonomsko krizo potrebno, da se posveča največ skrbi pospeševanju kmetijstva, kar se danes ne dogaja v dovoljni meri. Kmetovalec je v naši državi najštevilnejši in najjačji davčni obveznik, a se vključ temu doprineso za pospeševanje kmetijstva neznatna sredstva. Tako znaša budžet ministrstva za kmetijstvo pod 2% celotnega budžeta in še ta mali del se ne izkorišča v polnem znesku. Zato je nujna potreba, da se sredstva povečajo na višino, ki stvarno odgovarjajo časovnim potrebam kmetijstva.

2. Kongres smatra, da je neobhodno potrebno ustanoviti za najštevilnejši stan našega naroda kmetijske zbornice za pravilno zastopanje kmetijstva v splošnem narodnem gospodarstvu. Take zbornice imajo danes vsi stanovi in profesije, čeprav imajo mnogo manj pomena za narodno gospodarstvo kakor kmetovalci, zato pa je v splošnem interesu, da se čimprej sklene zakon o kmetijskih zbornicah.

3. Delo agronomov na pospeševanju kmetijstva je posebno otežkočeno zaradi pomanjkanja zadostne splošne izobrazbe za uspešno delovanje agronomov za tehnično kmetijsko izobrazbo kmetovalcev. Zato agronomi zahtevajo, da se zakon o narodnih šolah popolnoma oživetvori tudi v pogledu obveznega osemletnega pouka. Razen tega je treba intenzivirati prosvet-

no delo pri kmetovalcih tudi izven šole, t. j. s pomočjo tečajev, predavanj itd. V ta namen žele agronomi najožjega sodelovanja z vsemi strokami, ki delajo na dvigu splošnega prosvetnega nivoja kmetovalcev, zlasti z učiteljstvom, duhovščino, zdravniki, kakor tudi z vsemi tehničnimi strokami, čijih delo je usmerjeno na dvig splošnega kulturnega nivoja kmetovalcev.

Da bi moglo to sodelovanje, zlasti z učiteljstvom in duhovščino, čijih delo je v neposrednem stiku z ljudstvom, dati povoljne rezultate, je potrebno izvršiti izpolnitev obstoječega načrta in programa za pouk kmetijstva v učiteljskih in bogoslovnih šolah s tem, da se poveča število učnih ur in da se pomaknejo v višje razrede, kakor tudi, da se agronomi postavijo za predavatelje.

4. Kongres agronomov smatra kmetijsko šolstvo za temelj prosvetnega in ekonomskega napredka našega naroda, a ugotavljajoč njihovo razmeroma nezadostno število v naši državi, zahteva, da se poveča število vseh tipov šol, zlasti pa nižjih kmetijskih in gospodinjških šol. V ta namen je potrebno, da se čimprej donese okvirni zakon o kmetijskem šolstvu, ki naj obsega tudi celotni gospodinjški pouk.

5. Kongres smatra kmetijsko zadrugarstvo za najboljšo šolo za kmetovalce in za najuspešnejše sredstvo za delo agronomov pri ekonomskem, socialnem in kulturnem dvigu naše vasi. Zato zahteva, da posvečajo merodajni činitelji zadrugarstvu večjo pažnjo, da bi se moglo v naši državi razviti neovirano do največje mere. Prav tako kongres zahteva, da država pomaga saniranje onih zadružnih zvez, ki so zaradi ekonomskih prilik prišle v težek položaj s tem, da jim da v ta namen potrebna sredstva.

6. Kongres smatra poskusno in raziskovalno delo v kmetijstvu za temelj vsemu drugemu delu za pospeševanje kmetijstva. Ugotavlja, da niso poskusne postaje in zavodi ter zavodi na naših agronomskih fakultetah zadostno preiskrbljeni z materialnimi sredstvi, ki so potrebna za uspešno delo, in da nimajo vedno dovolj strokovnih moči na razpolago. Zato zahteva, da se v bodoče izboljšajo materialni pogoji vseh teh ustanov in da se jim dajo za uspešno delo po-

trebne mlajše strokovne moči. Te strokovne moči je treba sistematično pripravljati, zlasti mlajše, da izpopolnijo svojo strokovno izobrazbo na domačih in tujih zavodih.

7. Kongres agronomov smatra, da je socialno agronomsko delovanje sreskih agronomov največjega pomena za ekonomsko in kulturno uspevanje naše države. Zato je neobhodno potrebno, da se to strokovno delovanje sreskih agronomov vsled značaja njihovega dela loči od upravnih oblasti, podobno, kakor je to pri drugih tehničnih strokah, da bi se to socialno agronomsko delovanje moglo neovirano razviti do največje mere.

Z ozirom na važnost delovanja agronomov je potrebno, da se donese pravilnik o njihovem strokovnem delu na terenu, kakor tudi pravilnik o stažu inženjerjev-agronomov.

8. Kongres poudarja, da je potrebno, da se agronomom v bodoče prizanese z raznimi poskusi, kakršno podvzemajo z oblastno silo preko njih med narodom nestrokovne, nekmetijske in za tako delo nepoklicane ustanove.

9. Kongres ugotavlja, da so agronomi po svoji stroki poklicani in da so po dosedaj doseženih uspehih in svojem strokovnem delovanju za pospeševanje živinorejske proizvodnje doprinesli dovolj dokazov, da uspešno vodijo našo živinorejo v obči blagor celotnega kmetijstva in tako odbijajo vsak napad s strani veterinarskega kongresa v Sarajevu.

Pospeševanje kmetijske produkcije.

Fr. Kafol.

Zle posledice razdejanja svetovne vojne, ko se je uničilo na milijarde gospodarskih dobrin in na milijone človeških življenj, občutimo še dandanes v težki gospodarski stiski. Povojna doba je značilna po razrvanosti človeške nravi, zlasti v vojskujočih državah, ki je zapustila usodepolno sled, ki se vije kakor zli duh med nami. Nezaupanje, negotovost, sebičnost, neznačajnost in razrvanost ali razdrapanost na vseh koncih in krajih, so znaki današnjih časov. Delovno ljudstvo, zlasti kmetje, ki žive najbolj preprosto in navezано na naravo, še niso izgubili vseh nad. Prepričani in zaupajoč v lastno moč,

obdelujejo svoja polja ter pridelujejo dobrine v pričakovanju, da se razmere prej ali slej morajo izboljšati.

Posledice industrijalizacije kmetijstva.

Pomudimo se nekoliko prav pri tem požrtvovalnem, vsega hvalevrednem delu našega delovnega kmetskega ljudstva. Povojna doba je imela tudi pri produkciji kmetijskih proizvodov velikanski vpliv do nastopa gospodarske stiske, odnosno gospodarske vojne, ki je nastopila, prenešana iz Amerike, pred tremi leti tudi pri nas. Mnogi učeni tujci in domači znanstveniki na gospodarskem polju so na raznih zborovanjih in anketah, pa tudi v spisih in knjigah propagirali racionalizacijo in mehanizacijo kmetijske proizvodnje. Kot vzor vsega kmetij. napredka se je nam predstavljalo n. pr. Severno Ameriko, Argentino, v zadnjih letih tudi Rusijo itd. Industrijalizacija kmetijstva je n. pr. pridelovanje žita na velikanskih površinah, obsežnih po več 100.000 ha, in vnovčevanje tega pridelka.

Sedaj je tega občudovanja tudi konec. Svetovno kmetijstvo je na robu propada, vključ vsem prizadevanjem in odločnim ukrepom raznih držav, in sicer ne samo na pridelovalnem, temveč tudi na prodajnem polju. Žalostno dejstvo je, da se tako pridelovanje ne izplača in da morajo kreniti tudi te države na drug način pridelovanja.

Potreba po gospodarskem načrtu v kmetijstvu.

S tem pa ni rečeno, da morajo te države, kakor tudi mi, po starem gospodariti. Prav nasprotno, napredovati moramo v vseh ozirih, premišljeno in preudarno. Pri nas, v naši izraziti kmetijski državi, ko imamo nad 80% kmetskega prebivalstva, si moramo **po natančno izdelanem gospodarskem načrtu za več let naprej** ustvariti podlago, ako se hočemo z lastnimi močmi in trudom izviti iz te stiske. Jugoslavija je država kmetov; od kmetskega dela zavisi v prvi vrsti njen gospodarski razvoj in obstoj.

Naše kmetijsko gospodarstvo moramo postaviti na pravo podlago. Zdrav pa je le oni napredek, ki se giblje v okviru preiskanih krajevnih gospodarskih okoliščinah, navezan na lastno moč. Uspešno torej postane načrtno gospodarjenje, kjer

gojijo one panoge, ki z malimi sredstvi dajejo največje donose. Naprednosti nikakor ni iskati tam, kjer niso dani naravni pogoji za pridelovanje, n. pr., da se v slabi zemlji in v neprikladni legi hoče pridelati najvišje donose, da se uvaja nove pasme živali ali vrste kultur, ki v dotičnem kraju slabo uspevajo; ni tudi gospodarsko, da se skuša z dokupom dragih močnih krmil zboljšati živinorejo in s tem nekako zanemarjati umno domače pridelovanje krme, ali da odteka gnojnica in se razgublja okoli domačij in se sploh slabo ravna s hlevskim gnojem ter skuša na drugi strani z dokupom umetnih gnojil zboljšati ta nedostatek; ali z uporabo najrazličnejših strojev in orodja, kar prodajajo razni agenti, sploh da se dela brez pravega načrta. Gospodarski načrt nam pa veleva, da moramo gospodariti premišljeno v naprej za več let in upoštevati vse izkušnje doma ali drugje ter jih prilagoditi domačim prilikam. Le na ta način moremo uspešno gospodariti.

(Dalje sledi.)

Davčna moč našega kmetijstva.

Štefan Sušec.

Davčna vprašanja igrajo v našem državnem gospodarstvu izredno važno vlogo. Toda te važnosti si naše ljudstvo in njega zastopniki niso povsem svesti v vseh dokončnih posledicah.

Danes govoriti in razpravljati v javnosti o davčnih vprašanjih ni umestno, ker spravlja vsakega poslušalca, najsibo še tako dobro razpoložen, ob dobro voljo. Ni torej čuda, da se večina naših vodilnih mož kaj rada izogiba, temeljito razpravljati o davčnih zadevah ter jih skuša čim krajše odpraviti. Vse to ima za posledico, da so našemu ljudstvu vse premalo znani in pojasnjeni predpisi o davčnih obveznostih in ugodnostih, da vladajo povsem napačni pojmi o davkih, da si naše ljudstvo ne zna niti približno tolmačiti višine predpisanih davkov in da često sploh nima pojma o osnovnih načelih posameznih davčnih oblik. Zaradi pomanjkanja potrebnega davčnega pouka, štiva in informacij se davkoplačevalci ne morejo prav znajti v svojih davčnih zadevah ter so pogosto mnenja, da so izročeni kratkotalo mili volji davčnih organov. V takem položaju je povsem naravno, da se davkoplačevalci često — upravičeno ali

neupravičeno — smatrajo za oškodovane ter se skušajo oddolžiti na ta način, da varajo v svojih izjavah davčne organe, namesto da bi sporazumno ž njimi ugovarjali pravilno odmerno podlago. Vsled tega je nujno potrebno, da se naše ljudstvo primerno vzgaja in poučuje v vseh davčnih vprašanjih.*

V koliko je nekritična obravnava davčnih vprašanj v preteklih letih sodoločevala pri polomu davčne moči našega kmetijstva, vidimo, ako si natančneje ogledamo s splošnega stališča vsebino celokupnega kompleksa davčnih vprašanj.

Vsa davčna vprašanja sestojijo po svoji sestavi iz dveh sestavnih delov. Prvi del vsebuje snov, ki se nanaša na predmete, ki jih je treba **obdačiti**, odnosno na vprašanje, kako odvracati nalaganje davčnih bremen ter omiliti škodo, ki nastane z obdačenjem; drugi del pa vsebuje vse one razpravne zadeve, ki se nanašajo na **razpolaganje z davčnimi dohodki** (varčevanje). Obdačenje občutijo davkoplačevalci kot breme neposredno na svojem lastnem telesu, dočim se razpolaganja z davčnimi dohodki ne zavedajo, ker ga ne občutijo neposredno, marveč le posredno po končnih posledicah, ki ne predstavljajo nič drugega kakor obdačenje samo. O obdačevanju in o razpolaganju davčnih dohodkov bi moral narod, sporazumno s svojimi voditelji **enakomerno** voditi račune. Toda, to se ne vrši! O nalaganju davkov sicer razpravlja narod po svojih predstavnikih, razpolaganje z davčnimi dohodki pa prepušča neomejeno državnim upravnim organom v okvirju izdatkov, odobrenih z letnim proračunom. Razen budžetnih ovir se upravnim oblastvom ne stavijo nobene omejitve. Vsled tega so naši upravni organi za časa ugodnih gospodarskih razmer z raznimi ukrepi in pogodbami ustvarjali — često brez nujne potrebe — izdatke, ki se niso omejili na eno budžetno leto, temveč so se že po svoji naravi porazdelili na dolgo vrsto let — obremenjajoč cele generacije, kakor n. pr. državni dolgovi, razne grádbe

in nabave, visoki uradniški položaji, režijske upokojitve in slično, a vse to samo zato, ker so bili prepričani, da bo davčna moč našega naroda ostala vsaj na tisti višini, kakor je bila dotlej. Za vse te dolgoročne izdatke se narod po svojih zastopnikih ni brigal in se jim tudi ni protivil, ker si je bil v svesti, da bo pri svoji davčni moči tudi v bodoče mogel te izdatke prenašati in kriti.

Toda proti vsakemu pričakovanju je nastopila gospodarska kriza, ki je stalno slabila davčno moč našega kmetijstva. Redni izdatki, ustvarjeni za časa ugodne gospodarske konjunktore, so ostali po svoji večini neizpremenjeni na ramenih našega naroda. Letno ponavljajoči se izdatki, utemeljeni na pravnih podlagah, se niso mogli in se tudi sedaj ne morejo z enostranskimi vladnimi ukrepi spraviti s sveta. Narod, ki ga tvori do 70% kmetijstvo, jih pa mora tudi pri zmanjšani davčni moči kriti leto za letom s svojimi davčnimi dajatvami. Že za časa ugodnih gospodarskih razmer je kmetijstvo težko, a vendar še znosljivo, prenašalo ta bremena. Danes pa tarejo in uničujejo ta bremena kmetska posestva in kmet si ne zna in ne more dobiti izhoda. Navzlic vsem prizadevanjem ne more niti z neumornim delom zaustaviti padanja svoje plačilne zmožnosti, ki je obenem merilo njegove davčne moči. Ta njegova davčna moč se vedno slabša, čim težje postajajo prilike za vnovčevanje kmetijskih pridelkov. Z žuljavimi rokami pridelanih sirovin in izdelkov ne more izlahka spraviti v denar. Če pa najde zanje kakega odjemalca, mu ta nudi cene, ki niso v nobenem razmerju s trudom in proizvodnimi stroški. Pri današnjih cenah kmetijskih izdelkov gospodari naš mali in srednji kmet tako rekoč v svojo lastno izgubo, ker mu prodani pridelki ne poplačajo osebnega dela in ne krijejo dejanskih stroškov; z drugimi besedami: **gospodarstvo našega malega in srednjega kmeta je danes pasivno**. S to pasivnostjo je uničena tudi njegova davčna moč. Da je temu tako, dokazujejo neštete davčne eksekucije. Naš kmet je vselej prav rad zadoščal svojim davčnim obveznostim, a danes pri najboljši volji tega storiti ne more, ker ne razpolaga niti s toliko gotovine, da bi si nabavil najnavadnejše in najnujnejše kulturne potrebščine, kakor so n. pr. obleka, knjige in slično.

* Opomba uredništva: V ta namen je najprimernejše sredstvo od našega finančnega strokovnjaka pred kratkim izdana knjiga: „**Naše finančno prava — neposredni davki, drž. trošarina, takse**“, ki se dobi in naroča pri tiskarni „Merkur, d. d.“ v Ljubljani, Gregorčičeva ul. 23.

Iz navedenega sledi, da je nastopil za merodajne politične in gospodarske činitelje skrajni čas, da rešijo kmeta pred propadom. **Ustvariti je treba kmetu možnost, da bo njegovo delo v zvezi s kmetijo postalo rentabilno (dobičkanosno).** S tem se mu vrne plačilna zmožnost in prejšnja davčna moč, ki jo je izgubil brez lastne krivde. Dokler se to ne zgodi, naj bi se **odredilo, da se napram malim in srednjim kmetskim posestnikom ne izvajajo prisilne izvršbe zaradi zaostalih javnih davščin, marveč naj se plačila odlože brez zakonskih posledic** odnosno naj se davščine končno odpišejo ob pogojih, ki naj se določijo.

Poljedelstvo in travništvo.

Koruzna večča (Pyrausta nubilalis). Nje zatiranje.

Ivan Nemeec.

Koruzna večča je škodljivec, ki že delj časa uničuje koruzna polja širom naše domovine, zlasti pa sem imel priliko videti letos celo njivo uničeno po temu črvu. Črva so zapazili prvič v Sev. Ameriki l. 1916., od koder se je razširil skoraj po vsem svetu. V Jugoslaviji napravi 20, da celo 70% škode v izvestnih primerih. Značilno je, da se ta črv razvija v začetku v močni vlagi in visoki toploti; čim pade temperatura izpod 14°, se omrtvi in skoraj ne gane. Koncem maja, v hladnem dopoldnevu, sem nabral polno škatlico tega črva in je izgledalo, da so v škatli okrog 3 cm dolge rjave šibice s črno kapico. Kakorhitro sem položil katerega črva na roko, da je začutil toploto roke, se je začel silno živahno gibati.

Letošnje leto je v nekaterih krajih posebno nevarno za razširjenje tega črva, zlasti mokra in težka zemljišča so tej golazni posebno podvržena. Kot primer naj navedem njivo v vasi Gabrovlje, srez Konjice. Njiva velikosti $\frac{1}{2}$ orala je bila spomladi zasejana s koruzo. Ves kompleks zemljišča leži v vznožju majhnega grička, s katerega, kakor tudi z vse njive stalno odteka voda, zemlja je težka glinasta. V oddaljenosti kakih 50 m se pa zemljišče izpremeni in ni več vlažno, tudi zemlja je čisto drugačna (peščena ilovica). Na omenjeni njivi, s težko in vlažno zemljo, je letos koruzni črv uničil 90% koruze, medtem ko ga v oddaljenosti 50 m

sploh ni opaziti in koruza prav lepo napreduje.

Z zgornjim primerom hočem poudariti, kako se črv razmnožuje predvsem na vlažnih poljih in težki zemlji, ker potrebuje za svoj začetni razvoj veliko vlage. V letošnjem letu pa je imel še druge ugodnosti, da je bila v mesecu aprilu izredno ugodna toplota, ki je povzročila, da so se vsa jajčeca razvila. Ena koruzna večča položi do 350 jajčec; na eno rastlinico do 20.

Kako se ubranimo tega škodljivca? Predvsem ne smemo sejati koruze na vlažnih zemljiščih, posebno v toplih in vlažnih pomladih. Ako opazimo koncem maja in v juniju, da se koruza slabo razvija ali celo suši, pogledimo malo od bližje in videli bomo, da je koruzno steblo vse izpodjedeno, v notranjosti pa bomo našli gosenico, sivorjave barve, do 3 cm dolgo, s črno glavico. Vse te gosenice, zlasti ako je polje močno napadeno, zberemo v kako posodo in sežgemo. Pri prevlažnem vremenu, ali tudi veliki suši gosenice rade zapustijo steblo in se skrijejo pri koreninah v zemljo; potrebno je torej, da zemljo malo prebrskamo in poiščemo črva in ga takoj ubijemo.

V jeseni pa je treba koruzno polje temeljito očistiti koruzne slame ter strogo paziti, da ne pridejo pri krmljenju odpadki v gnoj. Ako nam ni veliko do koruznice, je najbolje, da vse skupaj sežgemo; v primeru, da je polje močno napadeno, je to tudi edini izhod.

Paziti je tudi, da se koruza ne seje v zemljišča, kjer je bilo prej proso. Ta večča napada namreč tudi proso. Ker se žetev nikdar ne obavi čisto pri tleh, pride pri oranju veliko slame v zemljo, z njo pa tudi črvi, ki prezimijo. Na ta način se ta golazen razmnožuje od leta do leta.

Škoda, ki jo napravi koruzna večča, je v tem, da se nekatere, ali vsaj dobršen del posuši, druge zastavijo plod, ki je pa slabo razvit, tretje se nedozorele prelo-mijo, skratka: škode je lahko do 90% pridelka. Pri nas se dosedaj še ni tako močno razširil ta škodljivec; letos sem imel prvič priliko videti močno napadeno polje.

Zaradi zanimivosti naj omenim, da znanstveniki preiskujejo razne bakterije in bacile, ki bi naj v bodoče uničili tega nevarnega sovražnika koruze.

Ali moremo shajati samo z domačim gnojem?

Fr. Stupar.

Varčni in skrbni kmetovalci, zlasti v sedanjih denarja revnih časih, neradi izdajajo denar za predmete, ki se jim ne zde nujno potrebni. K takim predmetom štejejo tudi umetni gnoj, ki stane gotov denar, uspeh pa gmotno ni viden. Zato skrbno uporabljajo posebno hlevski gnoj in gnojnico in mislijo, da s tem zadoščajo zemeljskim potrebam.

Ali more hlevski gnoj zemlji vrniti vse rudninske snovi, ki smo ji jih vzeli s pridelki? Vzemimo celoto! Če bi bila zemlja zelo rodovitna in bi iz njenih pridelkov vse odpadke, ostanke in presnovine zopet vrnili z gnojem zemlji, bi tako gnojenje zadoščalo. V resnici je pa to nekoliko drugače. Zelo rodovitne zemlje imamo mi bore malo in iz nje vzetih rudninskih snovi nikoli ne vrnemo v celoti. S poljskimi pridelki, ki jih prodamo, odtegnemo zemlji vse tiste rudninske snovi, ki se nahajajo v nji. Še več takih snovi odtegnemo zemlji z živino in živalskimi pridelki in izdelki, ki jih prodamo s posestva. Torej se zemlja vsako leto poslabša za toliko, kolikor prodani pridelki presegajo kupljene. In ker se to slabšanje vrši že stoletja in stoletja, je naša zemlja že zelo ubožala. Če človek hodi po polju in po travnikih, se mu pogosto zdi, da lačne rastline kar upijejo po hrani.

S samim domačim gnojem torej zemlji ne moremo zadostiti. Da zboljšamo hleve in gnojišča ter s temi vred gnoj, je prav, ni pa prav, da ne nadomeščamo tistega, kar gnoju nedostaja. Kdor domači gnoj zanemarija in ne kupuje umetnega, je zanikarnej, kdor domačega zanemarija in kupuje umetnega, je zapravilivec, kdor pa k dobro oskrbovanemu domačemu gnoju dokupuje potrebno dopolnitev v umetnem, ravna pametno in preudarno.

Z ozirom na to in ker gnojne trgovine tedaj še nismo imeli, se je Kmetijska družba l. 1894. odločila, da prične s posredovanjem dobave umetnega gnoja svojim udom. Prvi dve leti je oddajala le tomasovko in kajnit, ki so ju kmetovalci rabili zlasti za gnojenje travnikov, ki so bili dotlej precéj zanemarjeni. Ker se je vpeljala umetnega gnoja obnesla, je družba l. 1896. začela oddajati različne

vrste gnoja za vse prilike gnojenja. Kakšen obseg je raba umetnega gnoja dosegla v teh 40. letih, odkar ga družba oddaja, se vidi že iz družbenih obvestil v „Kmetovalcu“; naravnost presenetljiv bi pa bil stavopisni pregled vseh vrst umetnega gnoja, ki ga je Kmetijska družba doslej dobavila svojim udom. To nam dokazuje, da so že mnogi kmetovalci prišli do spoznanja, da je spopolnjevanje domačega gnoja z umetnim potrebno in koristno.

Več soje!

Fr. Wernig.

(Dalje in konec.)

Za nas prihaja soja v poštev v prvi vrsti kot tečna krma in event. za olje. G. Osiander stisne sojino zrnje v navadni kmetijski stiskalnici in dobi iz 100 kg zrnja 10 litrov, za domačo rabo prav dobrega olja. Sicer dobimo olja tudi več. Tropine so izborni dodatek za molzne krave in svinje. Sojino zrnje sicer zmeljemo in moramo zaradi mletja sojo mešati z žitnim zrnjem v razmerju 1:1. Brez dodatka žitnega zrnja soja vsled prevelike maščobe mlinske kamne preveč zamaže. Sojino zrnje vendar lahko tudi brez dodatka žita zmeljemo, ako sojo pred mletjem n. pr. v krušni peči posušimo. Moka iz posušene soje se drži tudi več tednov, ne da bi se pokvarila. Tako moko imajo posebno svinje rade.

Visoka vrednost soje za našo živinorejo je razvidna z ugotovitve, da dvigne mlečnost za 1 liter dnevno dodatek: 0'12 kg sojinega zdroba ali 0'12 kg ribje moke ali 0'20 kg lanenih tropin ali 0'45 kg prvovrstnih pšeničnih otrobov ali 2 kg povprečnega sena. Sojin zdrob ima za molzno živino torej 2krat večjo vrednost, kakor lanene tropine in 4krat večjo vrednost kot pšenični otrobi. **Redilni učinek in vrednost sojinega zdroba je enak učinku in vrednosti ribje moke, katero moramo kupiti za drag denar, dočim sojo pridelamo brez znatnejših izdatkov doma. Spricho nizkih cen kmet. pridelkov, živine in mleka, se nam more živinoreja kolikortoliko izplačati le tedaj, če pridelamo potrebno tečno krmo in redilne snovi doma.** Dokup je le v posebnih primerih in okoliščinah rentabilen!

Švicarska naseljenca gg. Busser in Nötzli pri Labudu dobavita v Celovec

vsak dan 2000 litrov mleka in to količino mleka proizvajata le z dodatkom doma pridelanih tečnih krmil, predvsem soje in ensilaže. Pri g. Bussarju sem videl med sojo na vsak meter posajeno eno koruzno rastlino. Povsem dozorele storže te koruze v jeseni zmeče g. Busser med krompirjevo ensilažo in si pripravlj na ta način prav poceni tečno krmo za svinje za poletno dobo. Večji del soje vendar pridelava g. Busser zaradi okisanja v zmesi s skoraj dozorelo, nad 5 cm razrezano koruzo, katero okisuje v stolpih iz opeke, ker baje v na prosto stoječih silosih iz opeke manj zmrzne, kakor v betonskih stolpih. V jamah je nevarnost zmrznjenja seveda neprimerno manjša.

Omeniti je še, da daje soja, posajena v strnišče po ozimnem žitu ali zgodnjem krompirju, odlično **zeleno krmo**. Soja je tudi odličen predsadež za vsa žita, ker zapusti zemljo razpeveljeno, rahlo in bogato na dušiku.

Sicer pa se sojino zrnje tudi vedno drago proda in kupuje pri nas v vseh količinah sojo „Prva hrv. tvornica ulja v Zagrebu“.

V zadnjem času pa se je odprl naši soji nov trg, in sicer v Nemčiji, s katero je nedavno sklenila naša država trgovinsko pogodbo in katera je pripravljena odkupiti pri nas ves pridelek soje. To mi je pripovedoval neki koroški veleposestnik in nas je za te izvozne možnosti kar zavidal.

Pridelujmo zaradi tega sojo predvsem kot **najcenejše dodatno tečno krmilo** za molzno živino, za krave, svinje in perutnino, za olje in končno tudi za prodajo!

Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Sadje za izvoz.

A. Flego.

Na podlagi zakona o kontroli kmetijskih pridelkov, namenjenih za izvoz, z dne 18. novembra 1929., je ministrstvo za kmetijstvo izdalo pravilnik o kontroli svežega sadja pri izvozu in pravilnik o kontroli suhih češpelj pri izvozu. Na podlagi tega pravilnika so določeni komisariji za pregled sadja za vse važnejše izvozne postaje in tričlanske komisije za pregled sadja za področja posameznih srezov. Vsak vagon sadja in tudi manjše količine

sadja, namenjene za izvoz, morajo biti že na nakladalni postaji pregledane od pristojne komisije, oziroma komisarja. Sadju, ki ne bi odgovarjalo predpisanim zahtevam, komisija, odn. komisar ne sme dovoliti nadaljnje odpreme.

Predpisi pravilnika o kontroli sadja so razmeroma jako strogi, kar se tiče zahtevane kakovosti sadja in načina pakiranja.

Za naše razmere je važen predvsem pravilnik o kontroli svežega sadja pri izvozu, zato hočem v kratkih potezih navesti le zadevne predpise za izvoz jabolk.

Sadje, namenjeno za izvoz, mora komisija, odnosno komisar pri pregledu oceniti in razvrstiti takole:

1. Namizna jabolka: pravilno razviti, zdravi, nepoškodovani, ne namrzli plodovi iste vrste, brez vidnih napak; plodovi ne smejo biti manjši od 5 cm v premeru; dopušča se skupaj 5% po toči obtolčenih, poškodovanih, pegastih in piškavih plodov.

2. Potrošna jabolka: pravilno ali v manjši meri nepravilno razviti plodovi z manjšimi vidnimi napakami (na pr. zarasle poškodbe, kraste od škrupla, ki ne škodujejo trpežnosti ploda); dopušča se skupno 10% po toči obtolčenih, poškodovanih, namrzlih, pegastih in piškavih plodov.

3. Industrijska jabolka: vsi ostali plodovi, da le niso gnili, najsi so obtolčeni, defektni, pegasti, pa tudi deloma piškavi; lesnike se smejo izvažati samo kot industrijska jabolka.

Namizna in potrošna jabolka se smejo izvažati le tako, da so v vsaki pošiljki vloženi plodovi iste vrste, istega razreda in približno enake debeline; drugače se mora pošiljka označiti z besedo „mešano“ in označiti razred. Kar se tiče debelosti, so predpisane sledeče velikosti v premeru: 5 do 6 cm, 6 do 7 cm, 7 do 8.4 cm, 8.4 cm do 10.5 cm, 10.5 do 12.5 cm in čez 12.5 cm. Teža poedinega tovorka sme biti: sod do 100 kg brutto, zaboji do 60 kg, košare do 30 kg.

Le izjemno se dovoljuje do nadaljnje odredbe, da se smejo namizna in potrošna jabolka izvažati tudi v nasutem stanju v vagonih, toda vagon se sme razdeliti največ na pet oddelkov in se smejo v vsak oddelek nakladati plodovi samo ene vrste in debeline.

Ministrstvo za trgovino in industrijo — Zavod za pospeševanje zunanje trgo-

vine — je z razpisom pod br. I/4314, z dne 13. IV. 1933., predpisalo enotne zaboje za pakovanje jabolk pri izvozu, in sicer dva tipa holandskih zabojev in ameriški normalni zaboji.

Predpisane dimenzije so sledeče:

1. Holandski zaboji prvi tip — za izvoz v Nemčijo, Francosko in Holandijo: notranje mere: 63 cm × 39 cm × 33 cm; težina (tara) 5½ kg, drži pribl. 35 kg jabolk; 300 zabojev gre v en vagon.

2. Holandski zaboji drugi tip — za izvoz v Italijo: notranje mere 58 cm × 36 cm × 31 cm, težina zaboja 5 kg, v zaboju gre 30 kg jabolk, v en vagon 350 takih zabojev.

Holandski zaboji morajo biti izdelani iz 12 mm debelih in 60 mm širokih, na notranji strani oblanih deščic (letvic).

3. Ameriški normalni zaboji: notranje mere: 45 cm × 29 cm × 27 cm; debelina čelne deske (končnice) 12 mm, stranice 9 mm, dna in pokrova 7 mm; teža zaboja 3 kg, v zaboju gre pribl. 20 kg jabolk; deščice zaboja morajo biti na notranji strani oblane. (Tukaj predpisane mere so nekoliko drugačne od dosedaj v Sloveniji običajnih; glej knjižico „Spravljanje sadja“, od Priola, v kateri je zapisano: „Zaboj meri znotraj 46 cm v dolžino, 29 cm v širino in 26½ cm v globino. Sestavne dele tvorita dve 26½ cm visoki in 29 cm široki končnici, ki sta pri navadnem zbijanju 20 mm debeli. Stranice sestojijo iz dveh, ali samo iz ene deščice, ki je 50 cm dolga in 26½ cm široka, ter 8 do 9 mm debela. Te štiri deske tvorijo obod, ki je trdno zbit. Dno in pokrov sta vsak iz dveh desk, ki sta po 50 cm dolgi, 14 cm široki in 6 mm debeli. Med obema deskama pokrova in dna je 1 cm široka špranja. Da dno in pokrov zanesljiveje držita in se tanke, le z dvema žebliema pribite deske ne razkoljejo, pritrdimo na obeh straneh (na dnu in pokrovu) na vsakem koncu po 2 cm široka in 1 cm debela remeljna.

Normalni zaboji tehta s sadjem vred 20—25 kg in spravimo vanj po debelosti 36 do 250 plodov. V vagon gre takih zabojev 500.“

Holandski zaboji morajo imeti na obeh straneh v sredini pritrjeno deščico z vžganim napisom „Jugoslavija“ (v latinici); ameriški zaboji morajo imeti vžgan ta napis na obeh končnicah.

Ti trije tipi zabojev so pri izvozu obvezni od l. 1934. naprej.

Zaboji smejo biti izključno le iz jelkovega ali bukovega lesa, ki mora biti čist, bel, gladko rezan ali ostružen (oblan). Na končnicah se vžge napis „Jugoslavija“, velik 12 × 2 cm.

Opomba uredništva: Vsak vagon mora imeti spričevalo od komisarja, da ni v okolišju San José-uši in da je blago zdravo in ni napadeno od te uši.

Oprostitev neposrednega davka za parcele, nanovo zasajene s sadnim drevjem.

A. Flego.

V zmislu § 2. zakona o izpremembi in izpopolnitvi zakona o neposrednih davkih z dne 25. marca 1932, je določena oprostitve neposrednega davka za parcele, nanovo zasajene s sadnim drevjem, za dobo 6 let.

§ 2. navedenega zakona namreč določa, da se zemljišča, na katerih se zasade novi sadovnjaki, in sicer s češpljo, pretežno s požeško slivo (domačo češpljo) ali z jabolki in hruškami, pretežno jesenskimi, kakor tudi z orehi, breskvami, lešniki in drugim plemenitim sadjem za 6 let oprostitjo davka na dohodek od zemljišč. Minister za kmetijstvo je predpisal s pravilnikom pod št. 55880/II z dne 10. septembra 1932. (Službeni list 76, od 24. septembra 1932), kaj je v zmislu zakona smatrati za sadovnjak, in bližje formalnosti za doseg davčne prostosti za nove sadovnjake, ki so bili zasajeni po 25. marcu 1932. l. Zahteva se, da se zasadijo **samo vrste sadnega izbora** ter da se priprava zemljišča in **saditev pravilno izvrši**; oproščene morejo biti cele parcele, ki merijo nad 250 m², ne pa tudi drevoredi in podobno. Netaksirane prijave novih sadovnjakov je vlagati pri pristojni katastrski upravi, da se izvede izprememba v zemljiškem katastru. Istočasno je vložiti prošnjo (kolkovano) pri isti pristojni katastrski upravi za oprostitve davka na dohodek zemljišča, ki je nanovo zasajeno s sadnim drevjem. V prošnji je navesti: rodbinsko in rojstno ime, bivališče in hišno številko parcele, površino, vrsto in vrste sadja, število zasajenih sadnih drevesc ter čas saditve (začetek in dovršitev). Prošnjo je treba vložiti do konca onega koledarskega leta, v katerem se je dovršila naprava sadovnjaka. Podatke prouči in novi sadovnjak pregleda potem

sreski kmet. referent, katerega poročilo je merodajno za končno rešitev. Zato se priporoča, da se sadjarji že predhodno obračajo na sreskega kmetijskega referenta za nasvete pri napravi novih sadovnjakov.

Razno.

Drugi državni sadjarški kongres se bo letos vršil v Sarajevu. Prirediteljski odbor je sporazumno s „Srp. poljoprivr. društvom“ v Beogradu sklenil, da se ob tej priliki priredi tudi razstava sadja, in sicer v soboto, dne 29. septembra, ki bo trajala 5 dni. Naslednjega dne ob 9. uri bo pa kongres. Za kongres in razstavo je precejšnje zanimanje. Mnogi referenti so se priglasili s svojimi referati. Savska in Drinska banovina se udeležita kongresa in razstave v večjem obsegu. Pripravljalni odbor, odnosno društvo je deležno precejšnjih podpor. Kmetijski minister dr. Dragotin Kojić je prevzel predsedstvo častnega odbora.

Izvoz sadja iz sreza Maribor levi breg. Od 13. VII. 1934. do 11. VIII. 1934. se je preko postaj Maribor, Pesnica, Št. Ilj in Zg. Cmurek izvozilo 338.041 kg sadja, in sicer 330.500 kg jabolk in 4.541 kg hrušk. Od tega sadja je bilo izvoženo v Avstrijo 59.360 kg jabolk, 4.511 kg hrušk, v Nemčijo 115.140 kg, v Češkoslovaško 145.000 kg jabolk, na Švedsko 11.000 kg jabolk. Kmetovalcu se je plačalo 1.25—1.50 Din za kg.

Pritožbe proti „zelenilom“ kot škropivom.

Mnogo je sadjarjev, ki so letos po raznih navodilih uporabljali arzenikove preparate, t. j. urania, silezia zelenila itd. kot primes galičnemu škropivu proti jabolčnemu zavijaču in drugim škodljivcem. Nekateri so utrpeli vsled neprevidnosti precejšno škodo. Listje je bilo naravnost požgano, ker niso k zmesi primešavali zadostne količine apna. Celo cvetje je odpadlo, ponekod je pa videti še sedaj, da je listje pegasto ali pa ožgano. Slično so dognali letos tudi v Avstriji in Nemčiji. Kdor je primešal na 10 dkg zelenila vsaj 2 kg apna, ni utrpel nobene škode.

V praksi razločujemo dvoje arzenikovitih preparatov, to so: arseniti ali navadna švajnfurtska zelenila in soli podobni arsenati. Razna zelenila vsebujejo več ali manj proste arzenikove kisline, ki pravzaprav požge vse zelene dele rastlin. Z dodatkom zadostne količine apna se ta kislina šele odpravi. V mokrih letinah, kakor je bilo spomladi, se pojavljajo poškodbe šele čez nekaj tednov, kar je pripisovati kemičnim izpremembam škropiva na drevju samem. Na listju se pod vplivom vlage in čez čas tvori arzenikova kislina. To opažamo pri zelenilih bolj kakor pri arsenatovih soleh, ki jih imenujemo arsenate. — V bodoče bomo morali torej uporabljati kot primes h galič-

nemu škropivu za zatiranje nekaterih škodljivcev bolj kalcijev ali natrijev arsenat, ki ne povzroča teh zleh posledic, kakor pa zelenila v podobi praškov. Vsekakor moramo biti torej še bolj pazljivi pri uporabi arzenikovih sredstev v prav vseh pogledih, bodisi glede nevarnosti kot strup, bodisi glede njih pravilne priprave za škropljenje rastlin.

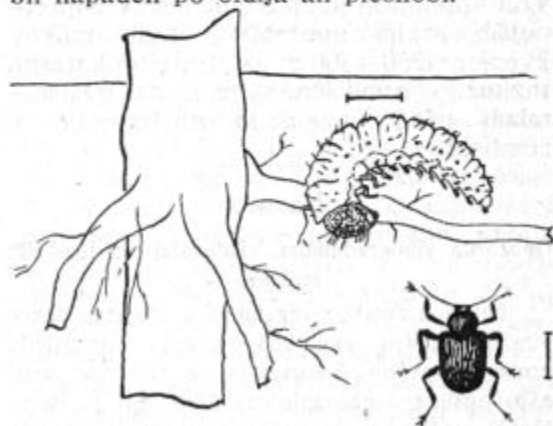
Vinarstvo in kletarstvo.

Pisec (*Adoxus vitis*).

Fr. Kafol.

Zadnje čase se je pojavil ponekod v naših vinogradih tudi ta, sicer redki škodljivec vinske trte v večji meri, kjer povzroča velikansko škodo. Nekateri starejši vinogradniki, ki ne poznajo tega hrošča, so bili zopet v skrbeh, da se je pojavila ponovno trtna uš ali še kaj bolj nevarnega, kar ogroža obstoj vinogradov. Napadena mesta v vinogradih izgledajo namreč, kakor bi bila uničena po trtni uši. Pri natančnem opazovanju se je pa ugotovilo, da dela to škodo majhen hrošč pisec.

Ta hrošč, ki je komaj $\frac{1}{2}$ cm dolg z rjavimi krili in črnim truplom, gloda listje, poganjke, grozdje, jagode in sploh vse trtne dele. Njegov nastop je najbolj očividni na listih, ki jih objeda črkam podobno; odtod ime pisec. Veliko večjo škodo pa povzroča na jagodah, ki na objedenem mestu popokajo, tako da stipijo pečke na dan. Poškodovan grozd izgleda, kakor bi bil napaden po oidiju ali plesnobi.

Slika 45. Ličinka na koreninah. Hrošč pisec.

Enako kakor drugi taki hrošči, je tudi pisec zelo boječ. Spusti se takoj na tla, čim se dotaknemo trsa. Najbolj škodljiva je pa njegova ličinka, ki objeda korenine na trsu in jih tako uničuje.

Nas zanima predvsem uspešno zatiranje tega škodljivca. Kakor pri vseh živalskih škodljivcih, je tudi tu **mehanično zatiranje** (ročno obiranje posebno v jutranjih urah) najvažnejše opravilo, in to junija do julija meseca, ko hrošči letajo. V

Slika 46. Objeden list vinske trte.

nekaterih krajih zatirajo pisca s tem, da primešajo pri drugem in tretjem škropljenju arzenikove preparate (kalcijev arzenat). Hrošč se zastrupi, ko obžre s strupom poškrbljene liste. **Ličinke uničujemo** pa najbolje v jeseni z **globokim okopavanjem**, kjer jih poiščemo in uničimo. Zemljo v jeseni **globoko prekopljimo** in pustimo v velikih kepah, da premrzne. Spomladi pa trte odkopljimo do stranskih korenin in ličinke uničimo. V naprednejših krajih uporabljajo tudi ogjikov žveplec (250—300 g na 1m²), s katerim razkužijo zemljišča s tem, da ga spomladi pred vegetacijo vbrizgavajo v zemljo.

Razno.

Opozorilo vinogradnikom, glede slajenja letošnjih moštov.

Letošnja zgodnja vegetacija obeta prav dobro vinsko kapljico, ako bodo pustili vinogradniki grozdje pravilno dozoreti, in se ne bodo sami oškodovali s prezgodnjo trgatvijo. Saj je naraščanje sladkorja v grozdju, proti koncu zorenja zelo znatno in znaša ob lepem sončnem vremenu lahko 2.5 kg dnevno na vsakih 1000 kg grozdja. Zato naj puste vinogradniki grozdje čimdalje na trti, kar je najboljše in najcenejše slajenje.

Kraljevska banska uprava letos ne bo izdala splošnega dovoljenja za slajenje. Da pa ugotovi

želji onih vinogradnikov, ki so občutno trpeli od toče in drugih vremenskih nezgod, daje sledeča pojasnila glede slajenja letošnjih manjvrednih moštov s sladkorjem:

1. Vinogradniki, katerih vinogradi so tako občutno trpeli od toče in drugih vremenskih nezgod, da je slajenje mošta nujno potrebno, naj vložijo tozadevne prošnje po obrazcu C (predvidenem v čl. 4., točke 4., pravilnika za izvrševanje zakona o vinu), in sicer vinogradniki iz srezov bivše ljubljanske oblasti na **kletarskega nadzornika v Ljubljani**, vinogradniki iz bivše mariborske oblasti pa na pomočnika kletarskega nadzornika v Mariboru.

2. Radi enostavnosti poslovanja naj po toči prizadete občine zberejo prošnje ter jih **skupno pošljejo** pristojnemu kletarskemu nadzorniku s svojo izjavo o resničnosti v prošnjah navedenih podatkov.

3. Kletarski nadzornik bo, upoštevajoč v prošnji navedene razloge odločil, dali se prošnji ugodi ali ne in o tem obvestil prosilca preko občine. Prošnje morajo biti kolkovane s 5 Din.

4. Da bi se nabava sladkorja za slajenje mošta omogočila tudi siromašnim, od toče prizadetim vinogradnikom, je kraljevska banska uprava zaprosila finančno ministrstvo za dodelitev trošarine prostega sladkorja za vinogradnike, ki so občutno trpeli od toče. V slučaju, da bo finančno ministrstvo dalo v ta namen trošarine prost sladkor za slajenje, o čemur še ni rešitve, bodo vinogradniki, ki so vložili prošnje za slajenje po obrazcu C, o tozadevnem odloku obveščeni preko svojih občin in pozvani, da izpolnijo še posebne prijave, kolkovane z Din 25.—, za dodelitev trošarine prostega sladkorja. Razdelitev takega sladkorja se bo izvršila predvidoma na podoben način kot lansko leto, s posredovanjem Kmetijske družbe.

Vinogradniki in občine se opozarjajo, da vlagajo prošnje za slajenje le v nujnih slučajih, ker bodo sicer odbite. — Ban: Dr. Drago Marušič s. r.

Da bi se omejilo tatvino grozdja in preprečilo občutno škodo, katero povzročajo razni delomrzneži posebno letos vinogradnikom s tem, da nakradeno grozdje nosijo na trg ali na dom branjevkam, odreja banska uprava vsem načelstvom mestnih in tržnih občin, da njih organi od 15. septembra dalje istočasno, ko pobirajo stolnico, zahtevajo od nepoznanih prodajalcev dokaze — po možnosti uradno potrdilo občine — da so lastniki vinogradov, oziroma upravičeni prodajati grozdje. Za grozdje, dobavljeno izven Dravske banovine, zadostujejo železniške vozovnice ali potrdila prevoznih podjetnikov. Sumljivo grozdje

naj se zapleni in proda v vinorodnih srezih v korist kmetijskega odbora v dobro postavki za pospeševanje vinogradništva, v ostalih srezih in v avtonomnih mestnih občinah pa v dobro postavki za pospeševanje sadjarstva in vrtnarstva. Prodajalce takega grozdja naj se zasleduje in po zakonu kaznuje. Občine vinorodnih srezov so dolžne opozoriti pravočasno vinogradnike in prodajalce grozdja na ta razglas ter izdajati brezplačno tozadevna potrdila.

Začetek letošnje vinske trgatve. Po čl. 8. zakona in čl. 26. pravilnika k tem zakonu, je dovoljeno, da se sme grozdje za zobanje trgati, ko je kaka vrsta dozorela. **Obča trgatvev grozdja** za pripravljane vina se ne sme vršiti pred rokom, ki ga določijo za vsako občino občinska oblastva, sporazumno s sreskim kmet. referentom. Občinske uprave pa lahko dovoljujejo trgatvev ranih grozdnih vrst tudi pred rokom za splošno trgatvev. Prav tako podbiranje bolnega grozdja poznih vrst, in sicer sporazumno z vinogradniki. Neupoštevanje določenih rokov, to je vsaka predčasna trgatvev se kaznuje po § 30. zakona o vinu z zaprom 1—14 dni ali v denarju od 25—1000 Din, in sicer potom sreskega načelstva. Letos se obeta kakovostno dobra letina, če se bo trgatvev vršila tedaj, ko bo grozdje popolnoma dozorelo. Občinske uprave naj določijo, čim poznejši rok za pričetek trgatvev v njihovem okolišu, ki naj ne bo za trgatvev ranih grozdnih vrst pred 10. septembrom, za občo trgatvev pa ne pred 24. septembrom. Po službeni dolžnosti naj prijavijo vsak primer predčasne trgatvev pristojnemu sreskemu načelstvu.

Prisilno iztrebljanje samorodnic.

Kr. banska uprava Dravske banovine je izdala naslednji razglas: Člen 48., odstavek 3. finančnega zakona za leto 1934.-35. določa, da morajo vinogradniki **iztrebiti samorodnice do 1. marca 1935., sicer store to oblastva.** Za svojo hišno uporabo sme kmetovalec začasno obdržati največ do 500 trsov. S tem členom finančnega zakona je samo dopolnjen še vedno veljaven čl. 23. zakona o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva od 3. decembra 1921., ki se glasi: Zaradi vzdrževanja našega vina na dostojni višini, ki je neizogibno potrebno, da se ojači izvoz vina, se prepoveduje tako po državnih in privatnih trsnicah, kakor tudi po vinogradih razmnoževanje in sajenje onih hibridov ameriške trte in hibridov med ameriško in evropsko trto, ki rode neposredno brez cepljenja. Izvzeti so samo oni hibridi, za katere da dovoljenje ministrstvo za kmetijstvo.

Vsako novo sajenje šmarnice in izabele (samorodnice) je še vedno prepovedano in se bo po zakonu strogo kaznovalo, ker ni prinesel novi

zakon v tem pogledu nobene spremembe, pač pa strogo določbo, da ne sme za prihodnje leto noben vinogradnik obdržati od starih nasadov več kakor 500 trsov samorodnic za lastno hišno uporabo.

Kr. banska uprava bo v okviru proračunskih možnosti tudi letos podpirala zatiranje šmarnice na sledeče načine:

1. **Dovoljevala bo za vsaka dva letos skrčena trsa samorodnic v izrazito vinorodnih legah po en cepljen trs plemenitih vrst iz banovinskih trsnic v Pekrah (p. Limbuš), v Kapeli (p. Slatina Radenci), v Dramljah, v Leskovcu (p. Krško), v Kostanjevici, v Draščih (p. Metlika), na vinarski in sadjarski šolji v Mariboru ter na kmetijski šolji na Grmu (p. Novo mesto).** V primeru, da bi zaloge trsja v navedenih trsnicah ne zadoštovale in če bodo še na razpolago denarna sredstva, se bo dal denarni prispevek za nabavo trsja od privatnih trsničarjev, ki imajo dovoljenje za trsničarstvo od ministrstva za kmetijstvo. Najvišji prispevek bo znašal 1 Din za kos. Zaradi omenjenih sredstev se bodo upoštevali le manjši vinogradniki v slabih gmotnih razmerah. Prošnjo je kolkovati s 5 Din in jo predložiti občinski upravi, skupno s potrdilom ene od navedenih banovinskih trsnic, da je prosilec trsje pri njej naročil. Občinska uprava poda na prošnji izjavo o gmotnem stanju prosilca in da-li je položaj res izrazito vinoroden ter navede število trsov šmarnice, oziroma ostalih samorodnic, ki jih namerava vinogradnik zamenjati z žlahtno trto. Tako opremljeno prošnjo pošlje občina na pristojno sresko načelstvo, ki bo preko svojih kmetijskih referentov kontroliralo v prošnjah navedene podatke in prošnje odposlalo na kr. bansko upravo v Ljubljani.

2. V izjemnih primerih se bodo lahko upoštevale tudi prošnje iz nevinorodnih krajev, kjer se bo dovoljevalo samo za letos skrčeno šmarnico odgovarjajoče število **sadnih drevesc**, in sicer največ eno drevesce za 50 skrčenih trsov šmarnice. Po 15. februarju 1935. dospele prošnje se ne bodo več upoštevale. Za vsak uspešno precepljen trs šmarnice v izrazito vinorodnih legah so bo dovoljevalo po 0.20 Din nagrade manjšim vinogradnikom, ki se nahajajo v slabih gmotnih razmerah. Prošnjo je treba kolkovati s 5 Din ter jih vložiti do 20. septembra t. l. preko občinske uprave in sreskega načelstva. Občina poda slično izjavo kot v primeru pod 1., s to razliko, da navede število letos uspešno precepljenih trsov, namesto števila trsov, ki jih je zamenjati z žlahtno trto. Kontrolo izvede sresko načelstvo preko svojih kmetijskih referentov.

Vino zoper tifus.

Pariški zdravnik dr. Kling že leta in leta proučuje in ugotavlja, da se v vinorodnih krajih

Francije, niti tam, kjer imajo zelo slabo pitno vodo, nikoli ne pojavi tifus.

V krajih z okuženo vodo se epidemija tifusa redno ponavlja. Tudi v Franciji imajo ponekod zaostale kraje, da ljudje ne vedo, kaj pomeni, če stojte vodnjaki blizu gnojišč, ki niso cementirana in se z njih odteka gnojnica.

Zdravnik je napravil v svojem pariškem laboratoriju niz poskusov, ki so brez izjeme pokazali, da imajo vse vrste vina, tudi one, ki ne dosežejo niti 9 % alkohola, veliko moč nad bacili. Posebno močnejše vino umori bacile v kužni pitni vodi že v 10 minutah. Vina z manjšim odstotkom alkohola, ki naravnost ne umore bacilov, jih pa vsaj toliko oslabe, da ne morejo več povzročiti bolezni, tudi če človek pije pokvarjeno vodo. Dr. Kling je spoznal, da močnejše vrste vina niti tedaj ne izgube svojega učinka na bacile, če jim primešamo do 50 % vode.

K tej ugotovitvi, ki je zanimiva za vse vinorodne kraje, torej tudi za nas, bi še lahko pripomnili, da je naziranje, ki ga je postavil pariški raziskovalec, iz prakse jako dobro znano prebivalstvu zgornje Italije. Pri ofenzivi na Tilmentu l. 1917. so vojske uničile vse zaloge vina v pokrajini. Kmetje so takoj napovedali, da bo v najkrajšem času nastopil tifus. Niso se motili. Epidemija je nastopila in tako grozno razsajala, da je uničila na tisoče človeških življenj.

Živinoreja in mlekurstvo.

Krmljenje s plesnivim repnikom (repnim perjem).

Dr. V. Kolendo, občin. živinozdravnik.

Pred leti sem bil opozorjen od nekaterih kmetovalcev, da jim je kar nenadoma poginilo po več prašičev. Običajno se je dogodilo to pozimi ali pa v zgodnji spomladi. Ker dolgo časa nisem imel prilike raztelesiti poginulih prašičev, nisem mogel ugotoviti teh zagonetnih slučajev smrti, kajti običajno sem izvedel o tem le „mimogrede“.

Potek bolezni je bil vedno zelo kratek in tako se je zgodilo, da je našla gospodinja, ki je imela še pred par urami opravka z zdravimi in življenja polnimi prašiči, pri drugem krmljenju le še negibna trupla svojih rejencev. Ni si vedela razložiti nesrečnega slučaja, ki ji je ostal nerazrešljiva uganka. Če pa je koga slučajno zanesla pot v svinjak kmalu po krmljenju, je videl, da so se prašiči opotekali in so se jim iz gobca cedile pene, tudi se jih

je loteval nekakšen krč, po domače povedano „metala jih je božjast“. Kmalu na to so živali poginile. Takoj sem si bil na jasnem, da gre za zastrupitev, **kajti, kadar se pojavijo smrtni slučaj pri živalih v večjem številu in to v razmeroma kratkem času ter v enakih ali sličnih okolnostih, tedaj gre prav gotovo za zastrupljenje**, bodisi z mineralnimi, bodisi rastlinskimi strupi, oziroma s pokvarjeno krmo.

V eni preteklih zim sem bil poklican k nekemu posestniku, kateremu sta nenadoma poginila dva velika prašiča in dve breji svinji. Dotični gospodar in gospodinja sta osumila dekle, da je namenoma zastrupila prašiče. Svoj sum je opirala gospodinja na dejstvo, da so bili prašiči zjutraj, ko sta jih krmili skupno z dekle, še popolnoma zdravi, a pri opoldanskem krmljenju so bili med njimi 4 mrtvi.

Ko sem prišel na lice mesta in samo bežno pogledal na trupla, mi je bilo takoj jasno, da gre za zastrupljenje. Toda s čim? Vprašal sem gospodinjino: „S čim pa ste jih krmili?“ „Z repnim perjem“, je bil njen odgovor. Ko so mi na moje zahtevo prinesli vzorec repnega perja, nisem več dvomil, da je to povzročitelj smrti prašičev. Repnik je bil namreč posut s pikicami, otrobom podobnimi, to je s plesnobo. Raztelesenje in preiskava vsebine želodcev mi je potrdila, da je šlo za zastrupitev s plesnivim repnikom. Od tedaj do danes sem imel gotovo v sto sličnih slučajih priliko prepričati se, da je bila vzrok pri naglo poginulih prašičih zastrupitev s plesnivim repnikom, ki je pri nas v času, ko poide običajna krma, glavna hrana našim prašičem.

Lahko trdim, da je lansko zimo in na spomlad v mojem okraju, kjer je navada krmiti s tem malovrednim krmilom, kateri ne vsebuje skoro nič redilnih snovi, poginilo zaradi zastrupljenja s tako krmo mnogo več prašičev, kakor pa zaradi ostalih bolezni. Vem, da bo marsikdo težko verjel, da naj bi bili prizadeti gospodarji sami krivi zastrupitve svojih prašičev, vendar je tako. O priliki raznih pogovorov z našimi prašičerejci, katerim sem razlagal, da so bele pikice na repniku posebne glive, ki vsebujejo takozvane toxine, t. j. strupe, sem naletel vedno na isto vprašanje: „Kako je to mogoče, da bi bil repnik zato strupen, saj sem ga prekuhal in celo odlil vodo proč?“ V pojas-

nilo k temu sledeče: Razločevati moramo dve vrsti strupov, takozvane termolabilne in termostabilne strupe. Prvi izgube pri kuhanju svojo strupeno moč, med tem ko jo druga vrsta obdrži še nadalje. Marsikateri čitatelj bo kimal z glavo in dejal: „No da, ali kako je vendar to mogoče, saj sem že toliko let krmil svoje prašiče z repnikom, ki je bil tu pa tam tudi plesniv, toda hvala Bogu, vedno sem srečno odrezal.“ Ali pa: „Res je to, da so sosedu poginili prašiči tako hitro in res je tudi, da jih je krmil z repnikom, toda zakaj mu niso poginili vsi? Saj je krmil vse enako.“ Je že res! Toda pozabiti ne smemo, da je pri živalih njih požrešnost in odpornost proti raznim boleznim, v našem primeru proti strupom, dokaj različna. Tako se zgodi, da požre prva žival te strupene krme mnogo več kot druga in tako so tudi prebavni organi ene živali bolj občutljivi za strupe kot druge. Vedeti moramo, da najdemo na repniku mnogovrstne glive in to strupene kakor tudi nestrupene. Imamo jih namreč mnogo vrst, tako kot gob. Vendar pa so si po svoji sestavi in razvoju zelo podobne in jih je le težko ločiti, zato je tudi težko spoznati na prvi pogled, ali so strupene ali ne. To nam je mogoče ugotoviti le s pomočjo drobnogleda in kemične preiskave. Pri zastrupitvi z glivicami vidimo isto kot pri zastrupljenju z gobami pri ljudeh. Eni obolijo po zaužitvi strupenih gob težko, drugi spet v lažji obliki, med tem ko tretji umro. Zato ne riskirajte krmljenja s plesnivim repnim perjem, meneč, da ne bo slabih posledic! Je to nevaren poskus, ki lahko stane življenje vaših prašičev. Zato: na gnoj s plesnivim repnikom!

Gospodinjstvo.

Zrak in sonce v naše domove.

Olga Sittig.

Poleg vseh drugih gospodinjskih opravil v hiši pripada gospodinjji tudi pravilna oskrba stanovanja. Njej gre skrb za zdravo stanovanje. Da je stanovanje zdravo, mora biti ne le čisto, temveč tudi zračno in sončno. Zrak, svetloba in sonce so najboljši čuvarji našega zdravja, ki uničujejo škodljive bakterije, kali raznih bolezni, poživljajo in zdravijo naše telo, ga krepijo in pomlajajo. Neprezračeno, zatoхло in temno stanovanje pa je zdravju v kvar. V ta-

kih stanovanjih se vgnezdijo bolezni, naseli se rada jetika, nevarna morilka človeštva. Zato med vsakdanjim pospravljanjem temeljito prezračimo vse naše stanovanjske prostore. Najbolje je, da napravimo prepih. Kjer pa biva v tesni sobi več oseb, tam ne zadostuje samo enkratno zračenje na dan; treba je okna čez dan večkrat odpreti, da se zrak v sobi menja. Z zrakom vred izdihavamo namreč tudi za naša pljuča škodljiv ogljikov dvokis, vdihavamo pa za življenje potreben kisik iz zraka. Če diha torej v zaprtem prostoru več ljudi, se zrak v njem izrabi in pokvari, t. j. v zraku zadržanja kisika primanjkovati in na njegovo mesto stopa ogljikov dvokis. Čim odpremo okna, se pokvarjeni zrak menja s svežim, bogatim na kisiku. To izmenjavo pa pospeši posebno prepih.

Odpirajmo pa okna po možnosti tam in tedaj, ko sije sonce vanje. Marsikatera gospodinja greši ravno v tem, da ima okna poleti ves dan zaprta in zastarta, da zabrani sončnim žarkom vstop, češ, da bo stanovanje prijetno hladno. Vendar je pa svetloba zdravju koristna, ker pospeši prebavljanje in presnavljanje. Mračna soba pa je zdravju škodljiva. Da se nam soba v poletni vročini preveč ne segreje, kar je seveda res mučno, zadostuje, da zapremo polkna ali zavese le v najtoplejšem času dneva, ko sonce zlasti med zidovjem neznošno pripeka. Podeželska bivališča, obdana okrog in okrog od duhtečega zelenja, so tudi v tem pogledu na boljšem.

V poletnem času naj bodo okna noč in dan odprta, zlasti v spalnici. Spanje pri odprtem oknu je z zdravstvenih ozirov priporočljivo. Zrak se v spalnici neprestano izmenjava, kar kaj ugodno vpliva na spanje, dočim se zrak v zaprti spalnici tekom noči izrabi in pokvari, kar tudi slabo vpliva na spanje. Najbolje spimo v čistem, svežem zraku.

Zračiti pa je treba ne le poleti, temveč tudi pozimi v mrazu. Tedaj odprimo vsa okna v sobi hkratu le za kratek čas, da se zrak v sobi hitreje izmenja, ne da bi se zidovje skozi in skozi premrazilo. Prezračena soba se bolje kuri kot neprezračena, ker se čisti, mrzli zrak lažje in hitreje segreje kot ohlajeni vodni hlapi v neprezračeni sobi. Poleg ogljikovega dvokisa izdihavamo tudi nekaj vodnih hlapov. O tem se lahko prepričamo; če stopimo k oknu in dihamo v šipe, se te orose. Zato pa postane stanovanje, ki se sploh ne ali pa vsaj ne-

zadostno zračni, sčasoma vlažno. Zrak se v njem nasiti z izdihano paro, stene vsrkajo vlago vase in tako postane stanovanje vlažno. Tudi posteljnina postane zatohla in težka, če je ne zračimo. Zato jo izpostavimo vselej svežemu zraku vsaj za kake pol ure, preden posteljemo. Dobro je pa tudi vso posteljnino od časa do časa temeljito presončiti. Saj se tudi v njej razmnožujejo razne bakterije, bolezenski kalii, katere naj sonce uniči, da nam postelja ne bo gnezdo boleznii, temveč vir zdravega, potrebnega počitka.

Sploh pa porabimo topli poletni čas, da prezračimo in presončimo vse naše stanovanje in kar je v njem, da se temeljito razkuži, da se uničijo razni povzročitelji bolezni, ki so se nabrali v njem v dolgi, pušti zimii.

Zrak, svetloba in sonce so nam dragocena naravna sredstva za ohranitev našega zdravja in skrbna gospodinja se jih bo znala tudi pravilno poslužiti ter jim bo dala prost vstop v svoj dom.

Zdravstvo.

Zakon o zatiranju spolnih bolezni.

Dr. Mis.

Od nalezljivih bolezni, ki najbolj zahrbtno in temeljito izpodjedajo temelje zdravja, ki uničujejo srečo poedincev, ubijajo družine in katerih prokletstvo se more prenašati od staršev celo na nedolžne otročiče, so spolne bolezni najhujše.

Zakon o pobijanju spolnih bolezni in pripadajoči pravilnik, ki sta natisnjena v Službenem listu kralj. banske uprave Dravske banovine z dne 20. junija in 7. julija t. l., pomeni važen napredek na poti iztrebljanja te težke bolezni, ki se je po svetovni vojni pojavila v mnogih primerih tudi po naših vaseh.

Važna za vsakega so nekatera določila tega zakona:

Vsakdo, ki oboli za spolno boleznijo, se **mora** takoj zdraviti.

Vsakdo, ki oboli ali misli, da je obolel za spolno boleznijo, ima pravico do brezplačnega pregleda in brezplačnega zdravljenja, če je takega stanja, da ne more utrpeti stroškov zdravljenja (v vseh državnih in samoupravnih zdravstvenih ustanovah in pri sreskih ter občinskih zdravnikih).

Moški, ki stopa v zakon, **mora** predložiti za poroko pristojni oblasti zdravniško potrdilo (ne nad 10 dni staro), da ne bo luje za nobeno spolno boleznijo.

Državni in samoupravni zdravnikj izdajo to potrdilo siromašnim osebam **brezplačno**.

Ženska, ki ve da je okužena ali more po okolnostih to domnevati, pa vendar sklene zakon, se **kaznuje** po kazenskem zakonu.

Kdor brezvestno bodisi s spolnim razmerjem ali kakorkoli drugače (dojilja, oddaja bolnih otrok v rejo itd.) prenese spolno bolezen na drugega, se kaznuje po določitih kazenskega zakona.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 86. Imam vrt in na vrtu kozolec. Poleg mojega vrta leži sosedov vrt. S sosedovega vrta prihaja na moj vrt dnevno 30 do 40 sosedovih kokoši, ki mi delajo ogromno škodo pri žitu v kozolcu in mi uničujejo vse seno. Sosed se za moj opomin, da mi njegove kokoši delajo škodo, ne zmeni. **Ali lahko kokošim zabranim prehod ali kaj mi je storiti, da se obvarujem škode?** (K. Z. v Z.)

Odgovor: Sosedovim kokošim lahko zabranite prehod najenostavneje s tem, da napravite primerno ograjo na svojem vrtu. Sicer ste pa upravičeni, zahtevati od soseda povračilo dejansko po kokoših povzročene škode. Škoda se mora ugotoviti komisijsko. Ako bi se sosed branil plačilu ugotovljene škode, ga lahko sodnim putem k temu prisiliti.

Š. S.

Vprašanje 87. L. 1930. sem si pri denarnem zavodu izposodil 6000 Din proti poroštvu. Sedaj hoče porok odstopiti in zahteva, da dolg v zemljiško knjigo vknjižim, ali pa takoj poravnam. Razloga za odstop porok nima, pač pa želi, da mu prodam neko gozdno parcelo. Mnenja sem, da me hoče s tem k prodaji parcele prisiliti. **Ali sme denarni zavod zemljiškoknjžno zavarovati moj dolg, odnosno zahtevati takojšnje plačilo?** (N. P. v J.)

Odgovor: Porok ne more odstopiti. Denarni zavod ne sme izvesti vknjižbe brez Vašega pristanka. Sicer lahko zahteva vknjižbo sodnim putem, toda malo verjetno je, da bi sodišče na to pristalo, razen, ako so se Vaše in porokove premoženjske razmere tako poslabšale, da je poravnava postala dvomljiva. Takojšnje poravnave dolga denarni zavod le v tem primeru ne sme zahtevati, ako ste kot kmet zaščiteni po uredbi o zaščiti kmetov. V tem primeru ste dolžni najkeseje do 15. novembra 1934. plačati le prvi obrok v izmeri 6% dolžne glavnice.

Š. S.

Vprašanje 88. Imam 6 otrok. Petim otrokom sem priskrbel kmetije, enega sem pa dal izučiti krojaške obrti ter je še nepreskrbljen. Ta zahteva od mene in moje žene doto in grozi, da jo bo iztožil sodnim potom. **Ali naju sin lahko sodnim potom prisili, da mu izplačava doto za časa najinega življenja?** (M. P. iz P.)

Odgovor: Otrok ne more od staršev zahtevati in jih tudi ne prisiliti, da mu za časa svojega življenja izplačata doto. S tem, da ste sina dali izučiti krojaške obrti, ste zadostili zakonskim predpisom. Otrok ima po smrti staršev pravico, od zapuščine zahtevati takozvani „dolžni del“, ki znaša polovico tega, kar bi mu po zakonskih določilih pripadlo, seveda ako ni izključen od dedinstva.

S. S.

Vprašanje 89. Na deželi imamo manjše različne posode, katerih ne moremo, oziroma ne znamo točno izmeriti in tako merjenje tudi ni vedno zanesljivo. **Ali lahko s tehtanjem določimo množino tekočine v litrih?** (Ž. L. v M.)

Odgovor: Z običajnim tehtanjem se da to pač doseči, toda le približno, in sicer s tem, da stehtamo najprej prazno, potem polno posodo ter odbijemo težo prazne od teže polne. Razlika med tema predstavlja množino tekočine, **toda v kilogramih in ne v litrih**, kar tvori seveda tem večjo razliko v litrih, čim močnejša na alkoholu je tekočina. Za točno določitev vsebine tudi v litrih stehtamo najprej prazno, nato polno posodo, posebej pa prav natanko še 1 l dotične tekočine po možnosti pri 15° C. Razlika med polno in prazno posodo, deljena s težo enega litra da vsebino v litrih. — **Primer:** Polna posoda tehta 300 kg, prazna 50 kg ter 1 l dotične tekočine pa 984 g. Torej vsebuje posoda po računu $300 - 50 = 250$ in $250 : 0,984 = 254$ l tekočine. So pa tudi preračunske tabele, ki dajejo za normalne posode točne vsebinske mere.

Fr. G.

Družbene zadeve in razno.

Poročilo

o občnem zboru Kmetijske družbe, ki se je vršil dne 9. junija 1934. v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

(Dalje in konec.)

Resolucije za kralj. bansko upravo.

1. **Nabavke kmetijskih pridelkov v mestih:** L. 1931. je izdala kralj. banska uprava odlok, po katerem se priporoča mestom, da kupujejo živila tam, kjer so najcenejša. Posledica tega je bila, da so mesta na svojih trgih dovoljevala doštop vsakemu prodajalcu, samo da je prinesel blago po nizkih cenah. Gledalo se ni niti na ka-

kovost, niti se ni upoštevalo, da ti prodajalci ne plačujejo pri nas davkov, odnosno če sploh plačujejo davke. S tem je nastopila močna konkurenca domači proizvodnji in naš kmet je bil prisiljen prodajati pridelke po cenah, ki ne krijejo proizvodnih stroškov. Kmet je največji potrošač v banovini, in ako se na ta način njegova kupna moč uničuje, je razumljivo, da močajo hirati industrija, obrt in trgovina, a posledice tega občutljivo končno tudi mesta sama. V interesu mestnega prebivalstva je torej, da se najde sodelovanje s podeželjem.

Vljudno prosimo kralj. bansko upravo, da prekliče omenjeni odlok iz l. 1931. ter nasprotno opozori mestne uprave, da se mora nuditi v prvi vrsti kmetiskemu zaledju rentabilno vnovčevanje pridelkov na živilskih trgih. Prodajalci iz tujih banovin pa naj imajo dostop na tržišče le tedaj, ako so osnovali v naši banovini svoje filijalke ter tudi tukaj plačujejo davke. Slično prakso izvajajo mesta drugih banovin, in ako naš kmet ne more prodajati svojih pridelkov na njihovih tržiščih, je pravično, da se mu zagotovi vsaj domači trg.

2. Zatiranje škodljivcev na obcestnih nasadih:

Zahtevamo, da se cestna oblastva zanimajo tudi za zatiranje sadnih škodljivcev na nasadih ob cestah, ki predstavljajo sedaj pravo zalego mrčesa in ogrožajo sosednje nasade.

3. Budjetiranje sreskih odborov:

Dotiranje sreskih kmetijskih odborov z materielnimi dohodki se je izkazalo kot nezadostno. Posebno v živinorejskih okoliših sreski kmetijski odbori niso v stanu, da nabavijo potrebne bibe in merjasce za svoje okoliše, niti ne morejo nabaviti potrebnega cepiva za zaščitno cepljenje proti kužnim boleznim, ako se iste pojavijo.

Prosimo kr. bansko upravo, da predloži na merodajnem mestu izpremembo „Zakona o pospeševanju kmetijstva“ v tem pogledu, s katerim bo zopet omogočeno avtonomno budjetiranje sreskih kmetijskih odborov, in sicer z dokladami 2% na vse direktne davke.

4. Podpore podružnicam Kmetijske družbe:

Pred uveljavljenjem zakona za povzdigo kmetijstva, so razne podeželske občine iz svojega proračuna naklonile denarne podpore tudi delovnim kmetijskim podružnicam, ki so te podpore uporabile za obče koristne kmetijske namene. Po uveljavljenju tega zakona pa pripada vsa po proračunu določena vsota v korist sreskega kmetijskega odbora. Zaradi tega so razne podružnice, ki so mogle preje računati s stalnimi občinskimi podporami, zapadle v slabo materielno stanje, ter zaradi pomanjkanja materielnih sredstev ne morejo več izvrševati svojega započetege dela za pospeševanje kmetijstva.

Prosimo kralj. bansko upravo, da opozori in dovoli sreskim kmetijskim odborom, da tudi nadalje podpirajo delovanje kmetijskih podružnic z materielnimi podporami.

5. Živinozdravnik v Mokronogu: Na predlog podružnice Kmetijske družbe v Mokronogu. se prosi kralj. bansko upravo, da izvoli dodeliti v Mokronog uradnega živinozdravnika. V Mokronogu je bil odnekdaj sedež živinozdravnika, ker je za vse okoliške upravne občine nujno potreben, da se omogoči kmetovalcem pravočasna in cenena živinozdravniška pomoč.

6. Živinozdravniška služba in nabava serumov: Živinorejski kraji se pritožujejo, da se zaščitno cepljenje proti kužnim boleznim pri živini ne izvršuje, pravočasno, odnosno je združeno z velikimi stroški zaradi pomanjkanja živinozdravnikov. Mnogo sistemiziranih mest za uradne živinozdravnike ni zasedeno, čeprav obstojajo buđjetne možnosti, da bi se to moglo storiti.

Prosimo, da se nemudoma zasedejo vsa po buđjetu predvidena mesta ter da se pri veterinarskem odseku nastavi še vsaj 2 živinozdravnika, ki bi se v danih potrebah mogla poslati v pomoč uradnim živinozdravnikom v podeželju. S tem bi se omogočilo pravočasno cepljenje živali.

Dalje prosimo, da se vse administrativne formalnosti pri občeivanju z uradnimi živinozdravniki kot tudi pri nabavi seruma preko njih, čim bolj zmanjšajo, ker je to dostikrat zapreka, da se cepljenje ne more izvršiti pravočasno.

7. Gnojnični katar na sramnici goveda: Iz mnogih krajev Dolenjske in Notranjske se poroča, da je ponekod živina okužena z gnojničnim katarjem na sramnici do 75% vseh krav. Napredni kmetovalci skušajo sicer po navodilih živinozdravnikov širjenje bolezni preprečiti, ker se pa borba ne vrši smotreno in od hleva do hleva, vse to nič ne pomaga. Krave se ponovno okužijo ali z biki ali na skupnih pašah in napačališčih, ali po ljudeh, ki prihajajo iz okuženih hlevov v zdrave.

Naproša se kralj. banska uprava, da izda nalog veterinarskemu oddelku, da v takšnih okoliših organizira smotreno borbo proti gnojničnemu katarju. Seveda bo to mogoče le tedaj, ako stavi kralj. banska uprava na razpolago potrebna denarna sredstva in dovoljno število živinozdravnikov v zmislu našega predloga pod 6.

8. Takse za motorna vozila živinozdravnikov: Pravočasno živinozdravniško pomoč zelo otežujejo tudi takse na motorna vozila. Pred povečanjem teh taks so mnogi živinozdravniki uporabljali pri izvrševanju prakse motorna vozila ter so kmetom zaračunali zelo umerjene prevozne pavšale na km. Zaradi novih taks, so se seveda

morali ti pavšali povečati in ker so kmetje zaradi večjih stroškov nehali klicati živinozdravnike, so ti motorna vozila odpovedali. Zaradi tega trpi živinozdravniška služba in pomoč v nujnih primerih, kar gotovo ni v korist živinoreje.

Zahtevamo, da se živinozdravniku dovoli uporaba motornih vozil brez takse, ker jih uporablja za izvrševanje službe.

9. Čas licenciranja bikov: Po zakonu o pospeševanju živinoreje je predvideno, da se ima licenciranje bikov izvršiti v jeseni. V krajih pa, kjer se živino goni na pašo v planine, je pa ta odredba zelo neumestna, ker se na ta način omogoči slabim bikom, ki se morajo po licenciranju kastrirati, da zaskočijo krave ter jih oplode. S tem je korist licenciranja uničena.

Iz navedenega razloga prosimo kralj. bansko upravo, da deluje na to, da se ta odredba ukine. Dokler pa to ni izvršeno, prosimo, da se v teh krajih uvede obvezno predlicenciranje spomladi pred odhodom na planine ter zabrani, da bi se slabi biki vodili na skupno pašo.

Pri slučajnostih se je obravnavalo o organizaciji kmetijskih podružnic po deželi, da bodo tako najboljše ustrezale svojim nalogam. Številni delegati so iznesli svoje želje, kakor: o znižanju pristopnine novih članov, o ustanovitvi selekcijske stanice za krompir in semena, o podeljevanju podpor prosilcem za napravo silosov, da si zamorejo isti pravočasno dobaviti cement in železo; da se sreskim kmetijskim odborom prepusti vse dohodke, ki so jih sami sklenili itd. Končno je bil soglasno izvoljen v nadzorstveni odbor delegat mariborske podružnice g. dr. Kovačič, ker je lansko leto en član izstopil.

Ker se nihče ni več oglašil k besedi, je predsednik zaključil občni zbor in se zahvalil delegatom za vseskozi stvarno in složno sodelovanje, tako da je bilo zborovanje prava manifestacija kmetijskega ljudstva za složno gospodarsko delo v pomoč hudo prizadetemu kmetijstvu.

Razno.

Uporaba umetnih gnojil na Češkoslovaškem je letos od februarja do aprila dokaj večja nego v lanskem letu. Porabilo se je (v 100 q) apnena salpetra letos 107 (lansko leto 77), apnena dušika 150 (121), superfosfata 617 (498), Tomasove žlindre 311 (242), kajnita 94 (81), kalijeve soli 245 (220). Manj pa se je porabilo čilskega solitra 98 (107) in kostne moke 12 (22).

Odgovorni urednik: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnik naasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Oziminam

gnojite pred setvijo
na lažjem tlu z

**Nitrofoskalom-
Ruše**

na težjem z

Nitrofosom.

Sadno drevje in
vinograde z

Nitrofoskalom-l

(ako niste lani in letos gno-
jili s hlevskim gnojem), z

**Nitrofoskalom-
Ruše**

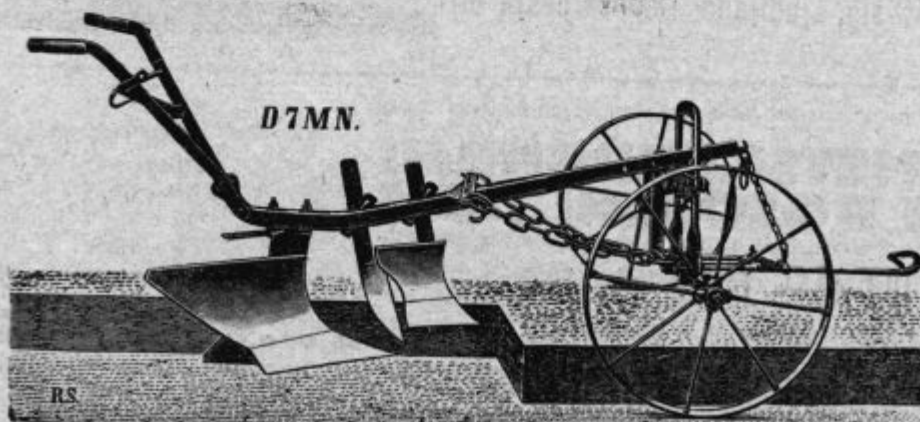
(če ste gnojili lansko leto
s hlevskim gnojem).

Jesensko gnojenje — dvojno gnojenje!

RUD. SACK,
Leipzig = podružnica Wien

**tovarna po-
ljedeljskih
strojev in
orodja**

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Mariboru in Celju.

Za jesensko in zimsko škropljenje sadnega drevja proti raznim škodljivcem je priznano najuspešnejše sredstvo

ARBORIN

Izdeluje ga tvrdka

CHEMOTECNA

družba z omejl. zavezo

LJUBLJANA, Mestni trg 10

(na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne)

V zalogi pri Kmetijski družbi

Kamnoseška industrija

ALOJZIJ VODNIK, LJUBLJANA

poleg glavnega kolodvora
ustanovljena 1880

odprodaja veliko zalogo grobnih spomenikov po jako znižanih cenah tudi na hranilne knjižice.

Tenki svileni

papir za zavijanje sadja

beli in v barvah

Cena za 1000 listov:	bel	barvan
velikost 20 × 20 cm . . .	Din 12.—	Din 13.—
„ 25 × 25 cm . . .	„ 18.25	„ 21.—
„ 30 × 30 cm . . .	„ 26.25	„ 30.50

Pri večjem odjemu primeren popust.

Dalje stalno na zalogi

fina papirna volna

za razpošiljanje plemenitega sadja

Cena za 1 kg: bela . . . Din 14.—
barvana . . . „ 16.—

Dobi se pri tvrdki

I. BONAČ sin, Ljubljana, Čopova cesta 16

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIČ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev, in omastitev domače, posebno kislavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevila zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAZA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidnejše

USTANOVLJENA LETA 1828

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 5%. **Stanje vlog 35.000.000 Din. — Rezerve 1.200.000 Din.** Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite na tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 1/2 in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2 ure

Telefon 2847.

Brzjavni: „Kmetijski dom“.

Rač. poš. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru

Za uredništvo odgovarja: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela.
Tisk J. Blasnika nasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.